

ЖУМА МАВЪИЗАСИ
“07” октябрь, 2016 йил

Усмонхон АЛИМОВ
“05” Мухаррам, 1438 ҳ.й.

АШУРО КУНИНИНГ ФАЗИЛАТИ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Мухтарам азизлар! Мусулмонлар таквимининг биринчи оyi бўлмиш Мухаррам оyi Аллоҳ таоло ҳурматли қилган муқаддас тўрт оyнинг бири бўлиб, унинг ўнинчи куни яъни, Ашуро куни алоҳида фазилатга эгадир. Бу куннинг фазилатини машҳурлигидан халқимиз Мухаррам ойини Ашир оyi, деб номлайди.

Мухаррам ойининг ўнинчи кунини Ашуро деб номланиши Ислom дини билан боғлиқ эканлиги ҳақида аллома Қози Йёз раҳматуллоҳи алайҳ ўзларининг “Машориқул анвор” асарларида баён қилиб, жоҳилият кишиларининг тилида “фоъуло” вазни ишлатилмаган, дейдилар.

Инсоният тарихида Ашуро кунида бир қанча муҳим воқеалар содир бўлганлиги ҳақида манбаларда баён қилинган. Жумладан, ватандошимиз Абу Лайс Самарқандий раҳматуллоҳи алайҳ ўзларининг “Танбиҳул ғофилийн” номли китобларида Икрима розияллоҳу анҳудан ривоят қилиб айтадилар: *“Ашуро куни - Одам а.с.нинг тавбалари қабул қилинган, Нуҳ а.с. кемадан тушган ва бунинг шукронасига рўза тутган, Фиръавн гарқ этилиб, Бани Исроилга денгиз ёрилган ва шунинг учун улар рўза туттишган кундир. Агар сен ҳам ўша куни рўза тутса олсанг, тутгин”*.

Ашуро куни жоҳилият араблари орасида ҳам эътиборли кун саналар эди. Оиша р.а.дан ривоят қилинган ҳадисда шундай дейилган:

عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ : كَانَتْ قَرِيْشٌ تَصُومُ عَاشُورَاءَ فِي الْجَاهِلِيَّةِ وَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى

اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَصُومُهُ فَلَمَّا هَاجَرَ إِلَى الْمَدِيْنَةِ صَامَهُ وَأَمَرَ بِصِيَامِهِ فَلَمَّا فُرِضَ شَهْرُ رَمَضَانَ

قَالَ مَنْ شَاءَ صَامَهُ وَمَنْ شَاءَ تَرَكَهُ . (رواه الشيخان) .

яъни: *“Қурайш қабиласидагилар жоҳилиятда Ашуро куни рўза тутар эдилар. Расулulloҳ с.а.в. ҳам шу куни рўза тутардилар. Мадинага ҳижрат қилганларида ҳам шу куни рўза тутар, саҳобаларни ҳам рўза туттишга буюрар эдилар. Рамазон рўзаси фарз қилинганч, - хоҳлаган киши Ашуро куни рўзасини тутсин, хоҳлаган киши тарк этсин, - дедилар. (Бухорий ва Муслим ривояти).*

Ашуро куни нафл рўза тутишлик суннат амал ҳисобланиб, Ибн Аббос розияллоҳу анҳудан ривоят қилинган ҳадисда бу ҳақда шундай дейилади:

عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ، رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَدِمَ الْمَدِينَةَ فَوَجَدَ الْيَهُودَ صِيَامًا يَوْمَ عَاشُورَاءَ فَقَالَ لَهُمْ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ "مَا هَذَا الْيَوْمَ الَّذِي تَصُومُونَهُ". فَقَالُوا هَذَا يَوْمٌ عَظِيمٌ أَنْجَى اللَّهُ فِيهِ مُوسَى وَقَوْمَهُ وَغَرَّقَ فِرْعَوْنَ وَقَوْمَهُ فَصَامَهُ مُوسَى شُكْرًا فَنَحْنُ نَصُومُهُ. فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ "فَنَحْنُ أَحَقُّ وَأَوْلَى بِمُوسَى مِنْكُمْ". فَصَامَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَمَرَ بِصِيَامِهِ . (رواه الشيخان) .

яъни: *Абдуллоҳ ибн Аббос р.а.дан ривоят қилинади, Расулulloҳ с.а.в. Мадинаи Мунавварага келганларида у ердаги яхудийларни Ашуро куни рўза тутаятганларини кўрдилар ва: “Сизлар рўза тутаятган бу кун қандай кун?” – деб сўрадилар. Улар: Бу - улуғ кун. Бу кунда Аллоҳ таоло Мусо а.в. ва унинг қавмига нажот бериб, Фиръавн ва унинг қавмини зарқ этгандир. Шунинг учун Мусо а.с. бу куннинг шукронасига рўза тутганлар. Шу сабабли биз ҳам рўза тутмоқдамиз, деб жавоб бердилар. Шунда Расулulloҳ с.а.в.: “Сизлардан кўра Биз Мусо а.в.га ҳақлироқмиз, дедилар ва шу куни рўза тутдилар, бошқаларни ҳам рўза тутушига буюрдилар.*

Мазкур ҳадисдан қуйидагича хулоса қилиш мумкинки, қайси бир киши бирор улуғ неъматга мушарраф бўлса, унинг шукронасига ҳеч бўлмаса бир кун нафл рўза тутмоғи мақсадга мувофиқдир. Зеро, Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васаллам ҳафтанинг ҳар душанба куни нафл рўза тутар, саҳобалар бунинг сабабини сўраганларида, У зот: “Мен шу кунда туғилганман ва шу куни пайғамбар бўлганман, - деб жавоб берганлар. Алҳамдулиллоҳ, бизнинг жонажон ватанимиз ҳам мустабид тузум исканжасидан озод бўлганига чорак аср бўлди. Шундай экан, бу улуғ байрамни ҳар қанча ибодат ва шукрона билан қарши олсак, шунча оздир.

Азиз биродарлар! Ашуро кунининг рўзаси алоҳида фазилатга эгадир. Бу ҳақда қуйидаги ҳадисда баён этилган:

عَنْ أَبِي قَتَادَةَ قَالَ مَرْفُوعًا: صِيَامُ يَوْمِ عَرَفَةَ أَحْتَسِبُ عَلَى اللَّهِ أَنْ يُكَفِّرَ السَّنَةَ الَّتِي قَبْلَهُ وَالسَّنَةَ الَّتِي بَعْدَهُ وَصِيَامُ يَوْمِ عَاشُورَاءَ أَحْتَسِبُ عَلَى اللَّهِ أَنْ يُكَفِّرَ السَّنَةَ الَّتِي قَبْلَهُ (رواه مسلم) .

яъни: *Абу Қатода р.а.дан ривоят қилинади, у киши Расулulloҳ с.а.в.дан ривоят қилиб айтадиларки: “Арафа кунининг рўзасини Аллоҳ таолодан ўтган йил ва келаси йилнинг гуноҳларига каффорат қилишини умид қиламан. Ашуро кунининг рўзасини ўтган бир йиллик гуноҳларга каффорат қилишини умид қиламан”.* (Муслим ривояти).

Пайғамбар соллаллоҳу алайҳи васалламнинг аҳли китобларга мувофиқ келиб қолган амалларни уларга хилоф тарзда адо этиш одатлари бор эди. Ашуро куни рўзасини тутиш борасида ҳам У зот соллаллоҳу алайҳи васаллам мана шу одатларига амал қилишни истаганлар. Бунинг далили қуйидаги ҳадисда баён этилган:

عن عبد الله بن عباس . رضي الله عنهما . قال : حين صام رسول الله صلى الله عليه وسلم يوم عاشوراء وأمر بصيامه قالوا : يا رسول الله إنه يوم تعظمه اليهود والنصارى! فقال رسول الله صلى الله

عليه وسلم : فإذا كان العام المقبل . إن شاء الله . صمنا اليوم التاسع . قال : فلم يأت العام المقبل حتى توفي رسول الله صلى الله عليه وسلم . (رواه مسلم).

яъни: *Абдуллоҳ ибн Аббос р.а. ривоят қилиб айтадилар: Расулulloҳ с.а.в. Ашуро кунни рўзасини тутиб, одамларни ҳам шу куннинг рўзасини тутишига буюрганларида, саҳобалар: Ё, Расулulloҳ! Бу кун яҳудий ва насоролар улуглайдиган кун-ку! – дейишди. Шунда Расулulloҳ с.а.в.: “Келаси йил - Аллоҳ хоҳласа – тўққизинчи кунни ҳам тутамиз”, - дедилар. Аммо, келаси йил келмасидан Расулulloҳ с.а.в. вафот этдилар. (Муслим ривояти).*

Уламоларимиз Расулulloҳ соллаллоҳу алайҳи васалламнинг ушбу ниятларига эътиборан, Ашуро кунига қўшиб бир кун олдинги ёки бир кун кейинги кунда ҳам рўза тутмоқ афзал дейдилар.

Бундан ташқари Ашуро кунининг фазилати борасида қуйидаги ривоят ҳам мавжудки:

يروى عن إبراهيم بن محمد بن المنتشر، عن أبيه أنه قال: بلغنا أنه من وسّع على أهله يوم عاشوراء وسّع الله عليه سائر سنته، قال سفيان بن عيينة: جربناه منذ ستين عاما فوجدناه صحيحا.

яъни: *Иброҳим ибн Муҳаммад ибн ал-Мунташирдан, у киши отасидан ривоят қилиб айтадики: Бизга келган хабарга кўра, ким Ашуро кунни оила аҳлига кенгчилик қилиб берса, Аллоҳ таоло унга йил давомида кенгчилик қилиб қўяди. Суфён ибн Уяйна айтадилар: Биз бу хабарни олтмиш йилдан бери тажриба қиламиз ва унинг тўғрилигини топганмиз.*

Дарҳақиқат, инсон ўз аҳли оиласига ҳар қанча кенгчилик қилиб берса ярашади. Айниқса, фазилатли айёмлар ва шодиёна кунлари бунга алоҳида эътибор қаратилиши мақсадга мувофиқ. Зеро, ҳадиси шарифда марҳамат қилинган:

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ - صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ - : «دِينَارٌ أَنْفَقْتَهُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ، وَدِينَارٌ أَنْفَقْتَهُ فِي رَقَبَةٍ ، وَدِينَارٌ تَصَدَّقْتَ بِهِ عَلَى مِسْكِينٍ ، وَدِينَارٌ أَنْفَقْتَهُ عَلَى أَهْلِكَ ، أَعْظَمُهَا أَجْرًا الَّذِي أَنْفَقْتَهُ عَلَى أَهْلِكَ» . (رواه مسلم).

яъни: *Абу Хурайра (р.а.)дан ривоят қилинади, Расулulloҳ (с.а.в.) дедилар: “Аллоҳ йўлида қилган бир динор инфоқинг, қул озод этиш учун қилган бир динор инфоқинг, мискинга қилган бир динор садақанг ва аҳлингга қилган бир динор нафақанг, буларнинг ичидан савоби энг улуги аҳлингга қилган нафақангдир”. (Муслим ривояти).*

Аллоҳ таоло ушбу фазилатли кунларда қиладиган барча эзгу амалларимизни даргоҳида қабул айлаб, Ўзининг хузуридан улкан ажру савоблар ато этсин. Омин!